

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET STARČEVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 80909/12)

PRESUDA

STRASBOURG

13. studenoga 2014.

Ova presuda postaje konačna pod okolnostima navedenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Starčević protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Isabelle Berro-Lefèvre, *predsjednica*,

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyeu,

Linos-Alexandre Sicilianos,

Erik Møse,

Ksenija Turković,

Dmitry Dedov, *suci*,

i Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 21. listopada 2014.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena ovog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 80909/12) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin, g. Mario Starčević („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) dana 11. listopada 2012.

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. I. Babić, odvjetnik iz Splita. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva posebice je tvrdio da je postupak pred domaćim tijelima u vezi smrti njegova oca bio nedjelotvoran.

4. Dana 3. lipnja 2013. Vlada je obaviještena o zahtjevu.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1974. i živi u Splitu.

6. Dana 17. svibnja 2004. oca podnositelja zahtjeva udario je automobil dok je on pokušavao prijeći državnu brzu cestu. Zadobio je teške tjelesne ozljede i preminuo na mjestu događaja.

7. Istog dana Policijska uprava Splitsko-dalmatinska obavila je obavijesne razgovore s dva svjedoka i vozačem automobila Z. K. Policijska je također provela potrebne testove za mjerenje razine alkohola Z. K. koji su pokazali da je u trenutku nesreće on bio pod utjecajem alkohola.

8. Policija je o nesreći obavijestila istražnog suca Županijskog suda u Splitu. Kasnije istog dana istražni je sudac uz pomoć vještaka za cestovni promet proveo očevid.

9. Dana 18. svibnja 2004. vještak za cestovni promet podnio je svoj nalaz i mišljenje istražnom sucu u kojem je utvrdio da je otac podnositelja zahtjeva svojim prelaskom ceste iznenadio vozača automobila, što je dovelo do nesreće.

10. Dana 19. svibnja 2004. istražnom sucu je dostavljen medicinski nalaz i mišljenje o ocu podnositelja zahtjeva u kojem je navedeno da je on u trenutku nesreće bio pod utjecajem alkohola.

11. Istodobno je spis predmeta proslijeđen Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu (Državno odvjetništvo) radi ocjene relevantnih činjenica.

12. Dana 18. lipnja 2004. Državno odvjetništvo pribavilo je nalaz u kojem je potvrđeno da je vozač automobila Z. K. bio pod utjecajem alkohola u trenutku nesreće.

13. Dana 20. prosinca 2004. Državno odvjetništvo zatražilo je od istražnog suca Županijskog suda u Splitu provođenje istrage protiv Z. K. zbog sumnje da je prouzrokovao prometnu nesreću sa smrtnom posljedicom.

14. Dana 19. siječnja 2005., prije donošenja odluke o tom zahtjevu, istražni je sudac ispitao Z. K. Opovrgnuo je optužbe tvrdeći da ga je iznenadilo kada je otac podnositelja zahtjeva prešao brzu cestu i da nije nikako mogao izbjeći nesreću.

15. Dana 7. veljače 2005. istražni je sudac odbio provesti istragu jer nije postojala osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo. Dana 22. veljače 2005. to je potvrdilo tročlano vijeće Županijskog suda u Splitu.

16. Tada je spis predmeta vraćen Državnom odvjetništvu koje je obaviješteno o svojem pravu da podnese žalbu protiv odluke Županijskog suda u Splitu. Sud nema dokaza da je podnositelj zahtjeva obaviješten o toj odluci.

17. Državno je odvjetništvo odlučilo da neće podnijeti žalbu. Sud nema dokaza da je podnositelj zahtjeva obaviješten o toj odluci.

18. Dana 16. lipnja 2006. podnositelj zahtjeva postavio je upit Županijskom sudu u Splitu o napretku u predmetu. Naveo je kako je izvješće o očevidu bila posljednja informacija koju je zaprimio. Objasnio je da je duže vremena bio odsutan te je moguće da nije zaprimio nove dokumente koji su mu možda bili proslijeđeni.

19. Dana 3. srpnja 2006. istražni sudac Županijskog suda u Splitu obavijestio je podnositelja zahtjeva da je istraga o okolnostima smrti njegovog oca obustavljena.

20. Dana 7. srpnja 2006. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske protiv odluke Županijskog suda u Splitu kojim je odbijeno provođenje istrage o nesreći.

21. Dana 19. rujna 2006. Vrhovni sud prihvatio je žalbu podnositelja zahtjeva i odredio provođenje istrage. Vrhovni sud utvrdio je da je zaključak Županijskog suda u Splitu bio preuranjen s obzirom na to da je ostalo neriješeno nekoliko ključnih pitanja o nesreći. Stoga je istražnom sucu naložio da ispita svjedoke i poduzme daljnje potrebne radnje kao što je, primjerice, rekonstrukcija događaja.

22. Dana 16. studenoga 2006. istražni je sudac ispitao dva svjedoka i dovršio istragu. Također je obavijestio podnositelja zahtjeva da može, ako smatra prikladnim, podnijeti optužni akt protiv Z. K. nadležnom sudu zbog izazivanja prometne nesreće.

23. Dana 24. studenoga 2006. podnositelj zahtjeva je u svojstvu oštećenika kao tužitelja i putem svog odvjetnika podnio Općinskom sudu u Splitu optužni prijedlog protiv Z. K. zbog izazivanja prometne nesreće koja je rezultirala smrću njegova oca što je kažnjivo na temelju članka 272. stavaka 1. i 3. Kaznenog zakona (vidjeti u nastavku stavak 41.).

24. Prvo ročište za glavnu raspravu zakazano za 6. prosinca 2006. pred sucem pojedincem Općinskog suda u Splitu odgođeno je s obzirom da stranke nisu pristupile jer nisu bile uredno pozvane. Raspravni sudac naveo je da će izdati pismeni nalog za sljedeću raspravu.

25. Nakon što nije zaprimio daljnje pozive, dana 21. listopada 2009. podnositelj zahtjeva zahtijevao je od Općinskog suda u Splitu da zakaže raspravu tvrdeći da je nekoliko puta pokušao kontaktirati sud kako bi zatražio ubrzanje postupka.

26. Na raspravi održanoj 3. prosinca 2009. Z. K. se izjasnio da se ne osjeća krivim i rasprava je odgođena. Na raspravi su se pojavila dva svjedoka, no nije ih se ispitalo.

27. Sljedeća rasprava zakazana za 15. veljače 2010. odgođena je jer istražni sudac nije spis predmeta proslijedio Općinskom sudu u Splitu.

28. Na raspravi održanoj 14. travnja 2010. sudac pojedinac Općinskog suda u Splitu ponovno je ispitao Z. K.-a koji se ponovno izjasnio da se ne osjeća krivim. Sudac je također ispitao podnositelja zahtjeva i dva svjedoka.

29. Sljedeća je rasprava održana 18. lipnja 2010. na kojoj je raspravni sudac ispitao Z. K. i vještaka.

30. Istoga je dana Općinski sud u Splitu oslobodio Z. K. optužbe za izazivanje prometne nesreće.

31. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu Županijskom sudu u Splitu koji je 17. svibnja 2011. ukinuo prvostupanjsku presudu zbog povrede odredaba kaznenog postupka u vezi sastava suda. Mjerodavni dio rješenja glasi:

„(...) prvostupanjski sud je bio nepropisno sastavljen jer je sudio sudac pojedinac, umjesto vijeća od jednog suca i dva suca porotnika. Za kazneno djelo iz čl. 272. st.3. u svezi sa st. 1. kaznenog zakona je propisana kazna zatvora od jedne do deset godina, a po čl. 18. st. 1 i st. 2. zakona o kaznenom postupku je razvidno da za kaznena djela za koja je zapriječena kazna zatvora iznad pet godina općinski sudovi sude u vijećima sastavljenim od jednog suca i dva suca porotnika.

za istaći je i to da se za kazneno djelo iz čl. 272. st.3 u svezi sa st. 1. kaznenog zakona, koje je predmet ovog postupka, zbog zapriječene kazne zatvora treba provesti redovan postupak, a ne skraćeni, te se takav postupak može provesti nakon podizanja optužnice, na koju okrivljenik ima pravo podnijeti prigovor, a ne na temelju optužnog prijedloga“

32. U nastavljenom je postupku dana 15. rujna 2011. Općinski sud u Splitu zatražio podnositelja zahtjeva da navede je li podnio optužnicu ili optužni prijedlog. Mjerodavan dio pisma glasi:

„ Temeljem odredbe čl. 269. st. 2. ZKP-a, gore navedeni podnesak nazvan optužni prijedlog se vraća tužitelju radi uređenja u smislu odredbe čl. 268. st. 1. toč. 6. ZKP-a. Naime, potrebno je da se oštećenik kao tužitelj glede predmetnog podneska izjasni radi li se zapravo o optužnici.“

33. Podnositelj zahtjeva odgovorio je dana 28. rujna 2011. i naveo da je njegov podnesak optužnica, a ne optužni prijedlog.

34. Dana 30. studenoga 2011. Općinski sud u Splitu obustavio je postupak jer podnositeljeva optužnica nije bila propisno sastavljena s obzirom na to da nije sadržavala obrazloženje na kojem se temeljila. Mjerodavni dio ovog rješenja glasi:

„Oštećeni kao tužitelj podigao je optužni prijedlog dana 24. studenog 2006. godine, protiv okrivljenika Z... K... Temeljem odredbe čl.269. st.2. ZKP-a, navedeni podnesak nazvan optužni prijedlog vraćen je tužitelju radi uređenja u smislu odredbe čl. 268. st. 1. toč. 6. ZKP-a.

Punomoćnik oštećenika kao tužitelja je podneskom zaprimljenim pred ovim sudom uredio optužni akt na način da se naziv „optužni prijedlog“ briše i ističe naziv „optužnica“ te je naveo da u svemu ostalom optužni akt ostaje neizmijenjen'.

Budući se tužitelj nije izjasnio u smislu odredbe čl. 268. st. 1. toč. 6. ZKP-a (obrazloženje u kojem će se prema ishodu istrage opisati stanje stvari, navesti dokazi kojima se odlučne činjenice utvrđuju, iznijeti obrana okrivljenika i stajalište tužitelja o navodima obrane), to je sud temeljem odredbe čl. 129. st. 1. toč. 1. ZKP-a odlučio kao u pravorijeku rješenja.“

35. Dana 9. prosinca 2011. podnositelj zahtjeva podnio je žalbu Županijskom sudu u Splitu tvrdeći da je samo pozvan da navede je li pokrenuo postupak optužnim prijedlogom ili optužnicom te da je na taj upit shodno tomu i odgovorio. Također je istaknuo da su sudovi prihvatili njegov optužni akt 2006. godine, proveli postupak i donijeli meritornu odluku o predmetu. Podnositelj zahtjeva uz žalbu je podnio i izmijenjenu optužnicu koja sadrži obrazloženje.

36. Dana 17. travnja 2012. Županijski sud u Splitu odbio je žalbu podnositelja zahtjeva kao neosnovanu, prihvativši obrazloženje Općinskog suda u Splitu.

37. Dana 16. svibnja 2012. Općinski sud u Splitu naložio je podnositelju zahtjeva da plati Z. K-ove troškove i izdatke u iznosu od 17.500,00 hrvatskih kuna (HRK). Tu je odluku potvrdio Županijski sud u Splitu dana 11. lipnja 2012.

38. Također je dana 11. lipnja 2012. podnositelj zahtjeva podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske u vezi načina na koji su kaznenopravni mehanizmi primijenjeni u njegovom predmetu.

39. Dana 20. rujna 2012. Ustavni sud je proglasio ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva nedopuštenom jer se odluke nižih sudova nisu odnosile na građanska prava ili obveze podnositelja zahtjeva niti na optužbe za kaznena djela protiv njega.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Ustav

40. Mjerodavna odredba Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010 i 85/2010) glasi:

Članak 21.

„Svako ljudsko biće ima pravo na život.

...”

B. Kazneni zakon

41. Mjerodavna odredba Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 50/2000, 129/2000, 51/2001, 111/2003 i 190/2003) glasi:

Izazivanje prometne nesreće

Članak 272.

„(1) Tko kršenjem propisa o sigurnosti prometa tako ugrozi promet da izazove nesreću u kojoj je neka druga osoba teško tjelesno ozlijeđena, ili je drugome prouzročena imovinska šteta velikih razmjera, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina..

...

(3) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka prouzročena smrt jedne ili više osoba, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.”

C. Zakon o kaznenom postupku

42. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002 i 62/2003) glase:

Glava II. – Nadležnost sudova

1. Stvarna nadležnost i sastav suda

Članak 18.

„(1) Općinski sudovi sude u vijećima sastavljenim od jednog suca i dva suca porotnika.

(2) Za kaznena djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina sudi sudac općinskog suda kao sudac pojedinac (...)”

5. Posljedice nenadležnosti i sukob nadležnosti

Članak 33.

„(1) Sud je dužan paziti na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost te, čim primijeti da nije nadležan, proglasiti će se nenadležnim i nakon pravomoćnosti rješenja dostaviti predmet nadležnom sudu.

...”

Glava V. – Oštećenik i privatni tužitelj

Članak 55.

„(1) (...) kad državni odvjetnik utvrdi da nema osnova da poduzme progon (...), dužan je u roku od osam dana o tome izvijestiti oštećenika i uputiti ga da može sam poduzeti progon.

...

(5) Kad državni odvjetnik, odnosno sud izvještava oštećenika da može poduzeti progon, dostavit će mu i pouku koje radnje može poduzeti radi ostvarivanja toga prava.

Glava VII. – Podnesci i zapisnici

Članak 71.

„(1) (...) optužnice i optužni prijedlozi (...) podnose se pisano ako zakonom nije drukčije propisano.

(2) Podnesci iz stavka 1. ovoga članka moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno da bi se na temelju njih moglo postupiti.

(3) Ako u ovom Zakonu nije drukčije propisano, sud će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se na temelju njega moglo postupiti pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, sud će podnesak odbaciti.”

Glava XVII. – Istraga

Članak 190.

„(2) Ako se istražni sudac ne složi s istražnim zahtjevom državnog odvjetnika, zatražit će da o tome odluči vijeće županijskog suda (članak 20. stavak 2). Protiv rješenja vijeća stranke i oštećenik imaju pravo žalbe, koja ne zadržava izvršenje

rješenja. Ako je žalbu podnio samo oštećenik i žalba se uvaži, smatrat će se da je s podnošenjem žalbe preuzeo kazneni progon.”

Glava XX. – Optužnica i prigovor protiv optužnice

Članak 267.

„(1) Nakon što je završena istraga, pa i kad se prema ovom Zakonu optužnica može podignuti bez provođenja istrage (članak 191.), postupak pred sudom može se voditi samo na temelju optužnice državnog odvjetnika, odnosno oštećenika kao tužitelja.”

Članak 268.

„(1) Optužnica sadrži:

- 1) ime i prezime okrivljenika (...),
- 2) opis djela iz kojeg proistječu zakonska obilježja kaznenog djela (...),
- 3) zakonski naziv kaznenog djela, s navođenjem odredaba Kaznenog zakona koje se na prijedlog tužitelja imaju primijeniti,
- 4) naznaku suda pred kojim će se održati glavna rasprava,
- 5) prijedlog o dokazima koje treba izvesti (...),
- 6) obrazloženje u kojem će se prema ishodu istrage opisati stanje stvari, navesti dokazi kojima se odlučne činjenice utvrđuju, iznijeti obrana okrivljenika i stajalište tužitelja o navodima obrane.

Glava XXVI. – Skraćeni postupak

Članak 430.

„U postupku pred općinskim sudom za kaznena djela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili zatvor do pet godina primjenjivat će se odredbe članka 431. do 445. ovoga Zakona, a ako u tim odredbama nije što posebno propisano, primjenjivat će se ostale odredbe ovoga Zakona.“

Članak 431.

„(1) Kazneni postupak pokreće se na temelju optužnog prijedloga državnog odvjetnika, odnosno oštećenika kao tužitelja (...).”

Članak 434.

„(1) Optužni prijedlog (...) treba sadržavati podatke iz članka 268. stavka 1. točke 1. do 5. ovoga Zakona i prijedlog da se okrivljenik proglašuje krivim i osudi po zakonu, a optužni prijedlog vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije čije se izricanje traži.“

Članak 435.

„(1) Kad sud primi optužni prijedlog (...), sudac (predsjednik vijeća, odnosno sudac pojedinac) najprije će ispitati je li sud nadležan, treba li provesti pojedinu istražnu radnju te postoje li uvjeti za odbacivanje optužnog prijedloga (...).“

Članak 442.

...

(6) Ako sudac pojedinac tijekom glavne rasprave ustanovi da činjenice na kojima se temelji optužba ukazuju na kazneno djelo za čije je suđenje nadležno vijeće, osnovat će se vijeće i glavna rasprava započet će iznova.

...”

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 2. KONVENCIJE

43. Podnositelj zahtjeva prigovorio je načinu na koji su kaznenopravni mehanizmi primijenjeni u predmetu povezanom sa smrću njegova oca. Pozvao se na članak 2. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„1. Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom. Nitko ne smije biti (...) lišen života (...)”

A. Dopuštenost

1. *Tvrđnje stranaka*

44. Vlada je navela da podnositelj zahtjeva nije podnio zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku u vezi s postupkom koji se vodio pred Općinskim sudom u Splitu. Time bi se omogućilo da viši sud ubrza postupak i dodijeli primjerenu naknadu. Međutim, na domaćoj razini podnositelj zahtjeva nikada nije prigovorio neaktivnosti nadležnih sudova. Nadalje, mogao je podnijeti prigovore i zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka protiv službenika Državnog odvjetništva ako je smatrao da je njihov rad nepravilan ili nezakonit, no on nije iskoristio to pravno sredstvo.

45. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je dostatno iznio sve svoje prigovore pred nadležnim domaćim tijelima i stoga ispravno iscrpio sva domaća pravna sredstva. Naglasio je da se nedjelotvornost domaćeg postupka odnosi na znatno više od pukog pitanja duljine s obzirom na to da domaći sudovi očigledno nisu djelovali s dostatnom revnosti, što su dužni u predmetima koji se tiču lišenja života pojedinca. Stoga je prema njegovu mišljenju u njegovu predmetu pitanje bilo funkcioniranje domaćeg sustava kao cjeline. Na kraju je istaknuo da je Državno odvjetništvo, kao hijerarhijski ustrojeno tijelo sa snažnom unutaršnjom upravljačkom strukturom, imalo mnoštvo prilika reagirati na nepravilnosti u vođenju postupka.

2. Ocjena Suda

46. Sud ponavlja da se prema članku 35. stavku 1. Konvencije zahtjev može razmotriti tek nakon što se iscrpe sva domaća pravna sredstva. Svrha je članka 35. državama ugovornicama dati priliku da spriječe ili isprave navodnu povredu Konvencije prije nego što te tvrdnje budu podnesene Sudu (vidjeti, primjerice, *Mifsud protiv Francuske* (odl.) [VV], br. 57220/00, stavak 15., ESLJP, 2002-VIII). Obveza iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava zahtijeva da podnositelj zahtjeva uobičajeno upotrijebi pravna sredstva koja su djelotvorna, dostatna i dostupna u odnosu na njegove prigovore temeljem Konvencije. Da bi bilo djelotvorno, pravno sredstvo mora biti sposobno izravno riješiti predmet spora (vidjeti *Balogh protiv Mađarske*, br. 47940/99, stavak 30., 20. srpnja 2004.).

47. U pogledu Vladinih tvrdnji o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava koja se odnose na duljinu postupka, Sud ponavlja da je već utvrdio da takva pravna sredstva nisu dostatna u predmetima u kojima je u pitanje dovedena obveza razjašnjavanja okolnosti smrti pojedinca, budući da nije u pitanju samo trajanje postupka već pitanje može li se u okolnostima predmeta promatranog u cjelini reći da je država udovoljila svim postupovnim zahtjevima iz članka 2. Konvencije (vidjeti *Šilih protiv Slovenije* [VV], br. 71463/01, stavci 169. – 170., 9. travnja 2009.).

48. Nadalje, u pogledu mogućnosti podnositelja zahtjeva da podnese prigovore i zahtjeve za pokretanjem disciplinskog postupka protiv službenika Državnog odvjetništva, Sud ponavlja da je u nekoliko predmeta protiv Hrvatske povezanim s postupovnim obvezama države iz Konvencije već odbacio prigovore koje je Vlada iznijela u tom smislu (vidjeti *D.J. protiv Hrvatske*, br. 42418/10, stavci 63. – 65., 24. srpnja 2012.; *Remetin protiv Hrvatske*, br. 29525/10, stavci 73. – 74., 11. prosinca 2012.; i *Kudra protiv Hrvatske*, br. 13904/07, stavak 95., 18. prosinca 2012.). Ne vidi razloga zbog kojeg bi odstupio od te prakse u ovom predmetu.

49. Uzimajući u obzir prethodno navedeno, Sud odbija Vladine prigovore. Sud također primjećuje da ovaj zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Dalje primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelj zahtjeva

50. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je postupak o okolnostima smrti njegova oca bio površan, dug i nedjelotvoran. U početnoj fazi istražnog postupka istražna tijela nisu pokušala ni stupiti u kontakt s njim sve do trenutka kada je došao postaviti upit o napretku u predmetu i tek su ga tada

obavijestili da je postupak obustavljen. Međutim, on je ustrajao u zahtjevu za provođenje istrage i Vrhovni je sud prihvatio njegove tvrdnje te naložio provođenje istrage. Nakon dovršetka istrage Županijski sud u Splitu obavijestio ga je o njegovu pravu na preuzimanje progona u svojstvu oštećenika kao tužitelja, no nije ga uputio o daljnjim koracima koje treba poduzeti unatoč tome što članak 55. Zakona o kaznenom postupku obvezuje istražnog suca da mu pruži cjelovite upute.

51. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da ga je tijekom postupka zastupao odvjetnik, no da time nije poništena obveza domaćih tijela iz Zakona o kaznenom postupku da mu pruže detaljne upute o tome kako nastaviti s progonom u svojem predmetu. Stoga je već raspravni sud imao dužnost ispitati ispunjava li njegov optužni akt formalne uvjete u trenutku njegovog podnošenja te nije mogao prebaciti tu dužnost na njega. Međutim, raspravni sud to nije učinio i, umjesto razjašnjavanja formalnih nedostataka na samom početku suđenja, dovršio je postupak te donio meritornu odluku o predmetu. Raspravni ga je sud pozvao da izmijeni optužni akt tek kad je prizivni sud ukinuo prvostupanjsku presudu, no samo je naveo da mora odgovoriti na pitanje je li riječ o „optužnici” ili „optužnom prijedlogu”. Propisno je odgovorio na to pitanje, no raspravni sud nije prihvatio njegov odgovor i postupak je obustavljen. Nadalje, prema njegovu je mišljenju prvenstveno raspravni sud bio taj koji je trebao paziti na postupovne zahtjeve u vezi svog sastava i na formalnosti povezane s optužnim aktom. Propust suda je učinio postupak nedjelotvornim, s obzirom da je to spriječilo razjašnjavanje okolnosti smrti njegova oca.

(b) Vlada

52. Vlada je ustvrdila da je postupak o okolnostima smrti oca podnositelja zahtjeva bio djelotvoran i temeljit te da su domaća tijela tijekom cijelog postupka iskazala dostatnu revnost u svom radu. Vlada je istaknula da je istražnim tijelima trebao svega jedan mjesec da zakluče istragu tijekom koje su proveli sve potrebne radnje i utvrdili sve relevantne činjenice. Međutim, podnositelj zahtjeva bio je odsutan do lipnja 2006. i stoga ga domaća tijela nisu mogla obavijestiti o tijeku postupka. Vlada smatra da nijedna odluka domaćih tijela o obustavljanju progona nije bila proizvoljna te da je podnositelju zahtjeva pruženo dovoljno mogućnosti da nastavi progon u svojstvu oštećenika kao tužitelja. Kasnije obustavljanje postupka bila je isključiva odgovornost podnositelja zahtjeva. Vlada je u vezi s time istaknula da je podnositelja zahtjeva zastupao odvjetnik koji je trebao biti upoznat s mjerodavnim odredbama Zakona o kaznenom postupku povezanim s formalnim uvjetima za optužnicu. Međutim, propust odvjetnika podnositelja zahtjeva da ispuni te uvjete ispravio je Županijski sud u Splitu svojom odlukom 17. svibnja 2011. u kojoj je ukazao na formalne pogreške u optužnom aktu. Kada je Županijski sud u Splitu pozvao podnositelja zahtjeva da izmijeni optužni akt, on to ponovno nije

učinio unatoč tome što se Županijski sud u Splitu u svojem pismu oslonio na odredbu koja sadrži formalne uvjete za optužnicu. U svakom slučaju, da je podnositelj zahtjeva smatrao da u uputama domaćih sudova postoje nejasnoće, mogao je tražiti potrebno pojašnjenje što on nije učinio.

53. Nadalje, Vlada je smatrala da je dugotrajnost postupka također bila odgovornost podnositelja zahtjeva s obzirom na to da nije revno djelovao u postupku te nije zatražio raspravni sud da ispravi pogrešku u svom sastavu. Konačni ishod predmeta u kojem domaći sudovi nisu donijeli meritornu odluku o okolnostima smrti oca podnositelja zahtjeva stoga je bio njegova odgovornost i odgovornost njegova odvjetnika koji nije podnio optužnicu koja ispunjava mjerodavne zakonske uvjete.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

54. Sud ponavlja da je prema prvoj rečenici članka 2. Konvencije država obvezna posebice uspostaviti pravni i upravni okvir osmišljen za osiguranje djelotvornog odvratanja od prijetnji pravu na život u kontekstu bilo kojeg djelovanja, javnog ili drugog, u kojem se može dovesti u pitanje pravo na život (vidjeti, među drugim izvorima prava, *Zubkova protiv Ukrajine*, br. 36660/08, stavak 35. 17. listopada 2013.). U slučaju ozljeda opasnih po život ili smrti, prethodna obveza podrazumijeva djelotvoran nezavisan pravosudni sustav koji osigurava provedbu prethodno navedenog pravnog okvira pružanjem odgovarajuće zadovoljštine (vidjeti, primjerice, *Anna Todorova protiv Bugarske*, br. 23302/03, stavak 72., 24. svibnja 2011.). Ta se obveza također primjenjuje u kontekstu uspostave okvira za zaštitu života od prometnih nesreća (vidjeti, primjerice, *Al Fayed protiv Francuske* (odl.), br. 38501/02, stavci 73. – 78., 27. rujna 2007.; *Rajkowska protiv Poljske* (odl.), br. 37393/02, 27. studenoga 2007.; *Railean protiv Moldavije*, br. 23401/04, stavak 30., 5. siječnja 2010.). Djelotvoran pravosudni sustav sukladno sa zahtjevom iz članka 2. može, a pod određenim uvjetima mora, uključivati kaznenopravna sredstva (vidjeti *Cioban protiv Rumunjske* (odl.), br. 18295/08, stavak 25., 11. ožujka 2014.), no ako povreda prava na život nije namjerna, člankom 2. nužno se ne zahtijeva postojanje takvih sredstava; država može ispuniti svoju obvezu tako da žrtvama osigura građansko pravno sredstvo, bilo samostalno ili zajedno s kaznenim pravnim sredstvom, kojim se omogućuje utvrđivanje odgovornosti pojedinaca i ostvarivanje odgovarajuće zadovoljštine, kao što je naknada štete (vidjeti *Anna Todorova*, prethodno citirano, stavak 73.).

55. U načelu bi država trebala imati slobodu odlučivanja o osmišljavanju i primjeni regulatornog okvira za zaštitu prava na život. Međutim, važno je da, neovisno o obliku istrage, dostupni pravni lijekovi gledani kao cjelina moraju predstavljati pravna sredstva kojima se mogu utvrditi činjenice, utvrditi odgovornost odgovornih osoba i pružiti odgovarajuća zadovoljština.

Svi nedostaci u istrazi kojima se potkopava njezina sposobnost da se utvrdi uzrok smrti ili odgovorne osobe može dovesti do zaključka da nisu ispunjeni konvencijski zahtjevi (vidjeti *Antonov protiv Ukrajine*, br. 28096/04, stavak 46., 3. studenoga 2011.).

56. Zahtjev za hitnosti i razumnom brzinom u ovom se kontekstu podrazumijeva. Čak i ako postoje prepreke ili teškoće koje mogu kočiti napredovanje istrage u konkretnoj situaciji, hitno reagiranje vlasti od iznimne je važnosti za održavanje povjerenja javnosti u njihovo poštivanje vladavine prava i sprječavanje dosluha ili toleriranja nezakonitih radnji (vidjeti *Šilih*, prethodno citirano, stavak 195.). Stoga se u nizu predmeta pred Sudom o provedbi domaćeg regulatornog okvira za zaštitu prava na život od prometnih nesreća zaključak o povredi u pravilu temeljio na postojanju neopravdanih odgoda i nedostatka revnosti tijela u vođenju postupaka neovisno o njihovu konačnom ishodu (vidjeti *Anna Todorova*, prethodno citirano, stavak 76.; *Antonov*, prethodno citirano, stavci 50. – 52.; *Igor Shevchenko protiv Ukrajine*, br. 22737/04, stavci 57. – 62., 12. siječnja 2012.; *Sergiyenko protiv Ukrajine*, br. 47690/07, stavci 51. – 53., 19. travnja 2012.; *Prynda protiv Ukrajine*, br. 10904/05, stavak 56., 31. srpnja 2012.; i *Zubkova*, prethodno citirano, stavci 41. – 42).

(b) Primjena ovih načela na ovaj predmet

57. Na samom početku Sud primjećuje da Vlada nije ustvrdila da je podnositelj zahtjeva mogao djelotvorno nastaviti progon izvan okvira kaznenog postupka. Sud će se stoga ograničiti na ispitivanje ispunjava li kazneni postupak o smrti podnositeljeva oca kriterije djelotvornosti čije se ispunjavanje zahtijeva člankom 2. Konvencije (usporediti *Antonov*, prethodno citirano, stavak 49.; *Igor Shevchenko*, prethodno citirano, stavci 57. – 62.; *Prynda*, prethodno citirano, stavak 54.; i *Zubkova*, prethodno citirano, stavak 38.).

58. Sud primjećuje da se prometna nesreća koja je prouzročila smrt oca podnositelja zahtjeva dogodila u svibnju 2004. (vidjeti prethodni stavak 6.) te da je domaći postupak o njegovoj smrti zaključen u rujnu 2012. bez donošenja pravomoćne meritorne odluke o predmetu (vidjeti prethodni stavak 39.). Stoga je postupak trajao otprilike osam godina i četiri mjeseca, što je razdoblje koje samo po sebi izaziva zabrinutost u pogledu ispunjavanja zahtjeva brzine i razumne hitnosti od strane domaćih tijela (vidjeti *Anna Todorova*, prethodno citirano, stavak 76.; *Igor Shevchenko*, prethodno citirano, stavak 57.; *Sergiyenko*, prethodno citirano, stavak 52.; *Prynda*, prethodno citirano, stavak 56.; i *Zubkova*, prethodno citirano, stavak 41.).

59. Dugotrajanost postupka proizašla je iz niza nedostataka u načinu na koji su domaća tijela vodila predmet i nekoliko neobjašnjenih odgoda tijekom postupka. Iako je i sam podnositelj zahtjeva iskazao određeni nedostatak revnosti, kao što je navela Vlada, cjelokupno trajanje kaznenog

postupka, dok je bio u tijeku pred domaćim tijelima, ne čini se opravdanim (vidjeti *Zubkova*, prethodno citirano, stavak 41.).

60. Sud u vezi s time primjećuje da je nakon početnog predistražnog postupka o okolnostima smrti podnositeljeva oca postupak obustavljen dana 22. veljače 2005. kada je Županijski sud u Splitu odbio provesti istragu (vidjeti prethodni stavak 15.). Iako istražni sudac nikada nije ispitao svjedoke događaja, Državno odvjetništvo odlučilo je da se neće žaliti na prethodnu odluku (vidjeti prethodni stavak 17.). Sud nema dokaza koji bi pokazali da je ijedno od prethodnih tijela ikada pokušalo obavijestiti podnositelja zahtjeva o toj odluci (vidjeti prethodne stavke 16. i 17.) iako im je to bila obveza prema člancima 55. i 190. Zakona o kaznenom postupku (vidjeti prethodni stavak 42.). Istina je da je u svom pismu 16. lipnja 2006., u kojem je postavio upit o napretku u istrazi, podnositelj zahtjeva priznao da postoji mogućnost da nije primio informacije o tijeku postupka jer je duže vrijeme bio odsutan (vidjeti prethodni stavak 18.). Međutim, budući da Sudu nisu predstavljeni dokazi o pokušaju da se odluka o neprovođenju istrage dostavi podnositelju zahtjeva te imajući na umu da se jamstva iz članka 2. Konvencije moraju tumačiti i primijeniti kako bi se osiguralo da je zaštita koju pružaju praktična i djelotvorna, a ne teorijska i prividna (vidjeti, među ostalim izvorima prava, *Banel protiv Litve*, br. 14326/11, stavak 62., 18. lipnja 2013.), Sud ne može sa sigurnošću zaključiti da se podnositelju zahtjeva odluka ne bi mogla dostaviti da su domaća tijela pokušala to učiniti u odgovarajućem trenutku.

61. Nakon što je podnositelj zahtjeva osporio odluku Županijskog suda u Splitu od 7. srpnja 2006., Vrhovni sud je utvrdio da je postupak bio nepotpun te da je potrebno poduzimanje daljnjih koraka kao što je ispitivanje svjedoka i rekonstrukcija događaja (vidjeti prethodne stavke 20. i 21.).

62. Nadalje, Sud primjećuje da nakon što je podnositelj zahtjeva preuzeo progon u svojstvu oštećenika kao tužitelja podnošenjem optužnog prijedloga protiv Z. K.-a Općinskom sudu u Splitu dana 16. studenoga 2006., izuzev neuspješnog pokušaja održavanja rasprave dana 6. prosinca 2006., raspravni je sud bio potpuno neaktivan tijekom gotovo tri godine (vidjeti prethodne stavke 23. – 26.). Vlada nije ponudila objašnjenje za to niti je Sudu predstavljeno bilo kakvo opravdanje takvog nedostatka revnosti raspravnog suda, što nije sukladno s njegovim obvezama iz članka 2. (usporediti *Igor Shevchenko*, prethodno citirano, stavak 58.).

63. Iako se postupak ne može smatrati složenim - Općinski sud u Splitu trebao je ispitati samo tri svjedoka, podnositelja zahtjeva i optuženika, za što su bile dostatne dvije rasprave (vidjeti prethodne stavke 28. i 29.; i usporediti *Igor Shevchenko*, prethodno citirano, stavak 60.), Općinskom sudu u Splitu bilo je potrebno otprilike tri godine i šest mjeseci od trenutka kada je podnositelj zahtjeva pokrenuo postupak da donese prvostupanjsku presudu o meritumu (vidjeti prethodne stavke 23. i 30.).

64. Međutim, u daljnjem tijeku postupka i nakon što je Županijski sud u Splitu ukinuo prvostupanjsku presudu, Općinski sud u Splitu uvidio je da optužni akt podnositelja zahtjeva nije podnesen u ispravnom obliku te da od samog početka postupka predmet nije rješavao sud u ispravnom sastavu. Iako je istina da je podnositelj zahtjeva imao pravnog zastupnika te da je njegov odvjetnik bio dužan poznavati mjerodavne odredbe domaćeg zakona o pokretanju postupka u svojstvu oštećenika kao tužitelja, Sud primjećuje da je Općinski sud u Splitu kao raspravni sud imao obvezu provjeriti formalnu sukladnost podnositeljevog optužnog akta i paziti na sastav suda već u trenutku pokretanja postupka (vidjeti prethodni stavak 42.; članak 71. stavak 3. i članak 435. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku te članke 18., 33. i 442. Zakona o kaznenom postupku). Općinski sud u Splitu to nije pravilno učinio. Prihvatio je optužni prijedlog podnositelja zahtjeva iako se postupak mogao pokrenuti isključivo na temelju optužnice te je u neispravnom sastavu od jednog suca pojedinca donio meritornu presudu bez razmatranja mjerodavnih postupovnih zahtjeva.

65. Tek je 15. rujna 2011., više od četiri godine i devet mjeseci nakon što je podnositelj zahtjeva podnio optužni prijedlog, Općinski sud u Splitu i to na nalog Županijskog suda u Splitu pozvao podnositelja zahtjeva da izmijeni optužni prijedlog uz upotrebu formulacija koje nisu dostatno jasno ukazivale što točno treba poduzeti podnositelj zahtjeva (vidjeti prethodni stavak 32.). Općinski sud u Splitu uputio je podnositelja zahtjeva da izmijeni svoj optužni akt u skladu s člankom 268. stavkom 1. točkom 6. Zakona o kaznenom postupku (vidjeti prethodni stavak 42.) i precizirao svoj zahtjev navodeći da bi podnositelj zahtjeva trebao navesti je li njegov podnesak zapravo bila optužnica (vidjeti prethodni stavak 32.). Kada je podnositelj zahtjeva odgovorio Općinskom sudu u Splitu na način na koji je shvatio, prvenstveno tako da je naveo da je njegov podnesak zapravo optužnica, Općinski sud u Splitu odbacio ju je uz objašnjenje da nije ispravno sastavljena (vidjeti prethodne stavke 33. –34.).

66. Sud bi mogao prihvatiti, kako je navela Vlada, da je odvjetnik podnositelja zahtjeva trebao shvatiti nalog Općinskog suda u Splitu kao zahtjev da optužnica treba sadržavati obrazloženje. Primjećuje da je podnositelj zahtjeva pokušao ispraviti svoj propust podnošenjem takvog obrazloženja uz svoju žalbu pred Županijskim sudom u Splitu (vidjeti prethodni stavak 35.). Međutim, Županijski sud u Splitu odbio je prihvatiti izmijenjenu optužnicu podnositelja zahtjeva i potvrdio je odluku kojom se obustavio postupak iz formalnih razloga (vidjeti prethodni stavak 36.).

67. U danim okolnostima, u kojima je postupak bio u tijeku već duži niz godina zbog nedostatne revnosti prvostupanjskog suda, a stranke u postupku bile su potpuno svjesne svih aspekata optužbi i predmeta, to se čini pretjerano strogim formalnim pristupom.

68. U svakom slučaju, postupak je konačno obustavljen nakon više od osam godina što ukazuje da domaća tijela, suočena sa dvojbenim slučajem

nehaja koji je doveo do smrti, nisu pružila pravovremen odgovor sukladan obvezi države iz članka 2. Konvencije da osigura djelotvoran pravosudni sustav.

69. Prema tome, u ovom je predmetu došlo do povrede članka 2. Konvencije u njegovom postupovnom dijelu.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

70. Članak 41. Konvencije navodi:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Naknada štete

71. Podnositelj zahtjeva potraživao je 28.000,00 eura (EUR) na ime duševne boli koju je prouzročila nedjelotvornost domaćeg postupka uzimajući u obzir da se taj iznos može dosuditi kao naknada materijalne ili nematerijalne štete.

72. Vlada je podnositeljev zahtjev smatrala pretjeranim, neosnovanim i nepotkrijepljenim.

73. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu poveznicu između utvrđene povrede i navodne imovinske štete, stoga odbacuje ovaj zahtjev. S druge strane dosuđuje podnositelju zahtjeva 10.000,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete, uz sve poreze koji bi mu mogli biti obračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdatci

74. Podnositelj zahtjeva također je potraživao 7.700,00 eura (EUR) za troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima i Sudom.

75. Vlada je podnositeljev zahtjev smatrala neosnovanim.

76. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno nastali i bili potrebni te da je njihova količina razumna. Sud u ovom predmetu, uzevši u obzir dokumente u njegovu posjedu i prethodne kriterije, smatra razumnim dosuditi iznos od 7.700,00 eura (EUR), uz sve poreze koji bi se mogli biti obračunati na taj iznos, koji pokriva troškove na svim instancijama.

C. Zatezna kamata

77. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrdjuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede postupovnog dijela članka 2. Konvencije;
3. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune po tečajnoj stopi važećoj na dan namirenja:
 - (i) 10.000,00 EUR (deset tisuća eura), na ime nematerijalne štete, uz sve poreze koji bi mogli biti obračunati;
 - (iii) 7.700,00 EUR (7 tisuća i sedam stotina eura), na ime naknade troškova i izdataka, uz sve poreze koji bi mogli biti obračunati podnositelju zahtjeva;
 - (b) da se od protoka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda.
4. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 13. studenog 2014. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
Tajnik

Isabelle Berro-Lefèvre
Predsjednica

© Ured zastupnika RH pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana.